

## MUHASEBE MESLEĞİ VE MESLEK ODALARI ÜZERİNDEKİ VESAYET HAKKINDA BİR DEĞERLENDİRME

Şerif Yıldız

Yönetim Kurulu Üyesi - Oda Sekreteri, (SMMM, MBA, CPA), İzmir Serbest Muhasebeci, Mali Müşavirler Odası, Türkiye, e-mail: [serifyildiz@gmail.com](mailto:serifyildiz@gmail.com)

### Özet

Bu yazı, Türkiye’de çatı meslek örgütü (TÜRMOB) ve mali müşavirlik mesleği üzerindeki kamu vesayetinin, özellikle 3568 sayılı Kanun ve Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın düzenlemeleri aracılığıyla nasıl uygulandığını ele alıyor. Mesleğe ve meslek örgütüne dair yönetmeliklerin Hazine ve Maliye Bakanlığı onayına tabi olması, meslek örgütlerinin özerkliğini kısıtlıyor. Yazı, ayrıca muhasebe mesleğinin vergi odaklı olmasından doğan sorunları ve uluslararası finansal raporlama standartlarına uyumsuzluğu tartışıyor. Akademik çevrelerin ve meslek örgütlerinin birlikte çalışarak bu hususta farkındalık yaratmaları ve bu vesayeti azaltmaları gerektiği vurgulanıyor ve mesleğim gelişimi için daha özerk bir yapının gerekliliği savunuluyor.

**Anahtar kelimeler:** TÜRMOB, Muhasebe, Mali Müşavirlik, Kamu Vesayeti, Özerk Meslek Örgütü, Ticari Muhasebe,

**Citation/Atf:** YILDIZ, Ş. (2024). MUHASEBE MESLEĞİ VE MESLEK ODALARI ÜZERİNDEKİ VESAYET HAKKINDA BİR DEĞERLENDİRME. İZMİR SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER DAYANIŞMA DERGİSİ. 7(2): 281-284

**Corresponding Author/ Sorumlu Yazar:**

Şerif Yıldız

E-mail: [serifyildiz@gmail.com](mailto:serifyildiz@gmail.com)



Bu çalışma, Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

## 1. GİRİŞ

Türkiye’de mali müşavirlik mesleği, ülke ekonomisinin dinamikleri içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Ancak, meslek örgütlerine yönelik yasal düzenlemeler ve mesleki lobi faaliyetlerinin yetersizliği nedeniyle, meslek mensuplarının bağımsızlığı ve mesleğin gelişimi üzerinde ciddi kısıtlamalar bulunmaktadır. Bu bağlamda, özellikle 3568 sayılı Kanun’un 50. maddesi, meslek örgütü üzerindeki vesayetin yasal dayanağı olarak görülmektedir. Muhasebe bilimi ve mesleği üzerindeki vesayet ise Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Vergi Usul Kanunu ve diğer vergi düzenlemeleri aracılığıyla yürütülmektedir.

## 2. MESLEK ÖRGÜTÜ ÜZERİNDEKİ VESAYET SORUNLARI

3568 sayılı yasa, TÜRMOB ve mali müşavirlerin çalışma alanlarındaki kamu vesayetinin ne şekilde tezahür ettiğini net bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu durum, özellikle yönetmeliklerin düzenlenmesi ve uygulanması sürecinde kendisini gösteriyor.

Kamu vesayeti olarak nitelendirilebilecek uygulamalar, özellikle Hazine ve Maliye Bakanlığı’ndan görüş alma zorunluluğu ve yönetmeliklerin Resmi Gazete’de yayımlanması süreçlerinde ortaya çıkıyor. Yasa metninde mesleğe ve meslek örgütündeki iş ve işlemleri düzenleyen yönetmelikler için Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın uygun görüşünün alınması ve Resmi Gazete’de yayımlanması gibi zorunluluklar getirilmiştir. Bu durum, meslek odalarının ve TÜRMOB’un kendi alanlarında daha özerk bir şekilde hareket etme kapasitesini kısıtlıyor.

### Yönetmelikler için Görüş Verme ve Resmi Gazete’de Yayınlama Şartı

Yönetmeliklerin bir kısmında Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın “uygun görüş” vermesi zorunluluğu var. Bu, meslek örgütlerinin kendi çalışma usullerini düzenleme konusunda doğrudan bir kamu denetimi altında olduğunu gösteriyor. Özellikle mali müşavirlik gibi teknik ve uzmanlık gerektiren bir alanda, meslek odalarının ve TÜRMOB’un

belirli konular hakkında daha özerk kararlar alabilmesi beklenirken, bu görüş alma zorunluluğu bürokratik bir vesayet anlamına geliyor. Yönetmeliklerin Resmi Gazete’de yayımlanması zorunluluğu da, meslek odalarının aldığı kararların kamu otoritelerince denetlenmesine olanak tanıyor. Bu denetim, meslek örgütlerinin özerkliğini ortadan sırtlıyor.

### Anayasa Mahkemesi’nin Kararı ve Vesayet Azaltımı

Anayasa Mahkemesi’nin 2023 tarihli kararıyla, disiplin cezalarına dair yönetmeliklerin düzenlenmesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın uygun görüş zorunluluğunun iptali, vesayet mekanizmasını kısmen de olsa azaltan bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Bu iptal, meslek örgütlerinin kendi üyelerine yönelik disiplin uygulamalarında daha bağımsız hareket edebilmesinin yolunu açmıştır.

## 3. MUHASEBE UYGULAMALARI TEMELİNDE MESLEKİ VESAYET: FİNANSAL RAPORLAMA SORUNLARI VE ULUSLARARASI UYUMSUZLUK

Meslek örgütü üzerinde doğrudan veya dolaylı olarak kurulan yasal vesayet, mali müşavirlerin bağımsızlıklarını zayıflatmakta ve mesleğin gelişimini olumsuz etkilemektedir. Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın düzenlemeleri, muhasebe bilimi ve mesleği üzerindeki kontrolünü artırırken, meslek mensuplarının bağımsız hareket etmelerini kısıtlamaktadır. Özellikle son 40-50 yıl içerisinde vergi odaklı düzenlemelerin muhasebe standartlarını şekillendirmesi, mesleği adeta vergi odaklı bir hesaplama aracına indirgemıştır. Bu durum, muhasebe biliminin özünden uzaklaşmasına ve mesleğin itibarsızlaştırılmasına yol açmaktadır. Türkiye’deki işletmelerin finansal raporlama standartlarına uyum sağlamakta zorlanması, uluslararası iyi uygulamalardan geri kalınmasına neden olmaktadır. Örneğin, borsaya kote şirketlerin en az üç mali tablo seti hazırlayabilmesi ve farklı kar-zarar beyanlarında bulunabilmesi, uluslararası piyasalarda ciddi sorunlar yaratmaktadır. Bu uyumsuzluk, Tür-

kiye'nin ekonomik görünümünü olumsuz etkileyerek, yabancı yatırımcıların güvenini sarsmaktadır. İşletmelerin tam bir finansal tablo seti hazırlaması hedefinin, muhasebe biliminin sağlam temellere oturtulmasıyla sağlanabileceği unutulmamalıdır.

Türkiye'de, Hazine ve Maliye Bakanlığının da etkisi ile vergi yasalarındaki kurallar ile devletin vergi alacağına kayba uğratılmamasını temel alan vergi muhasebesi uygulanmaktadır. Buna karşılık ticari muhasebede temel ilke, işletmenin sürdürülebilirliğinin sağlanmasıdır.

Son aylarda enflasyon muhasebesi etrafında yürütülen tartışmalar, Türkiye için artık ticari muhasebeye geçiş ve gerçeğe uygun finansal raporlama ihtiyacını ortaya koymuştur. Ticari muhasebeye geçiş işletmelerde etkin kaynak temini ve kullanımını sağlayacak ayrıca uygun finans kaynaklarına erişimi kolaylaştıracaktır.

Artık tüm dünyada geçerli, ticari muhasebeyi esas alan ortak bir muhasebe dili ile hazırlanmış tek finansal tablolar seti hazırlamak varken ülkemizdeki yaygın vergi muhasebesini tartışmak durumundayız. Çünkü muhasebenin görevi ticari karın hesaplanmasıdır

İşletmeler için tek bir finansal tablo seti hazırlamak konusunda Türkiye, meslek camiası ve hatta ilgili kuruluşlar olarak yeterli kadar çaba göstermediğimiz açıktır. Bu durum bizi, vergi için vergi muhasebesiyle, sermaye piyasası için sermaye piyasası mevzuatına göre, bankalar için bankacılık mevzuatına göre ve fon teminini kolaylaştıracak şekilde farklı finansal tablolar üretilmesi sonucuna götürmüştür. Özetle vergi amaçlı finansal tablo ihtiyacını ortadan kaldırarak ticari amaçlı tek bir finansal tablo seti hazırlamalıyız.

Tüm işletmelerin vergi için değil, bilgi için muhasebeyi kullanmaya yönlendirilmesi amacıyla eğitim kurumları ve meslek odaları tarafından farkındalık eğitimlerinin verilmesi şarttır. Bu yönde kamunun gerekli yasal düzenlemeleri yapması konusunda gayret göstermeliyiz.

Mevcut yasal mevzuat çerçevesinde Ticaret Bakanlığı ve Kamu Gözetim Kurumu (KGK), muhasebe mesleği üzerinde yeterince etkili olamamaktadır. Ticaret Bakanlığı'nın, muhasebe standartlarının belirlenmesi ve işletmelerin finansal raporlama süreçlerinin düzenlenmesindeki rolü artırılmalıdır. Bu amaca hizmet etmek üzere Kamu Gözetim Kurumu'nun Ticaret Bakanlığı'na bağlı bir yapıya kavuşturulması gerekmektedir. Bu değişiklik, işletmelerde muhasebe standartlarının uluslararası normlara uygun şekilde uygulanması için gerekli zemini oluşturacaktır.

Hazine ve Maliye Bakanlığının vergi temelli regülasyonlarının muhasebe üzerindeki olumsuz etkilerinin, artık akademik çevreler tarafından daha yüksek sesle dile getirilmesi gerekmektedir. Bu noktada, akademisyenlerin meslek örgütleri ile çalışarak, muhasebe bilimi ve mesleğinin bağımsızlığını savunmaları, mesleğin geleceği açısından kritik bir öneme sahiptir.

#### 4. SONUÇ

Meslek yasamız, TÜRMOB'un faaliyetleri üzerinde hâlâ ciddi bir kamu vesayetinin var olduğunu göstermektedir. Özellikle mesleğin düzenlenmesi ve denetimi ile ilgili alanlarda Hazine ve Maliye Bakanlığının onayı, meslek örgütlerinin karar alma süreçlerinde devletin doğrudan müdahil olmasını sağlıyor. Bu da mali müşavirlerin mesleki gelişimini sınırlayan bir unsur olarak karşımıza çıkıyor. Anayasa Mahkemesi'nin 2023 yılındaki iptal kararı ise bu vesayetin azaltılmasına yönelik önemli bir adım olarak değerlendirilebilir. Ancak, genel olarak meslek odalarının daha özerk bir yapıya kavuşabilmesi için bu tarz kamu vesayetinin azaltılması ve yönetmeliklerin meslek örgütleri tarafından bağımsız olarak düzenlenebilmesi önem arz ediyor.

Türkiye'de muhasebe mesleği ve bilimi üzerindeki yasal vesayetlerin sona erdirilmesi, mesleğin bağımsızlığının sağlanması ve uluslararası standartlara uygun bir yapının oluşturulması için kapsamlı bir mücadele gerekmektedir. Meslek örgütleri, akademis-

yenler, kamu kurumları ve özel sektörün birlikte çalışarak bu mücadeleyi desteklemesi, mesleğin geleceğini güvence altına alacaktır. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın vergi temelli regülasyonlarının eleştirilmesi, Ticaret Bakanlığı ve KGK'nın muhasebe standartları üzerindeki etkisinin artırılması, bu sürecin en önemli adımları arasında yer almaktadır. Bu hedeflere ulaşmak, muhasebe mesleğinin itibarı ve sürdürülebilirliği için kaçınılmazdır.